

Barcelona, 19 de desembre de 1994

Estimat amic,

Fa una pila de dies que t'he d'escriure. Ara, doncs, aprofitant la treva nadalenca durant la qual és pecat treballar, el primer que faig avui, dilluns, és posar-me en comunicació amb tu.

De fet, però, indirectament, des de la teva última de finals d'octubre, ja havia sabut coses teves a través de José Isaacson i la seva muller Beatriz.

En relació a l'arribada d'aquests personatges et puc dir que quan me la vas anunciar se'm van posar uns quants pèls de punta. El currículum que em vas transcriure d'aquell home era impressionant i em va esverar. Tenia ganes, realment, que no es recordés de trucar-me. A aquestes altures ja no em ve de gust conèixer més gent, per interessant que sigui, i molt menys encara si són importants, ja sigui a nivell econòmic o intel·lectual. Es pot dir que fora dels amics de sempre, procuro defugir el contacte fins i tot amb els d'aquí: em sento incòmode amb els Castellet, Badia Margarit, Molas, Sarsanedas, etc., i encara més amb els que estan vinculats a qualsevol de les múltiples administracions que ens administren el poc que hi ha per administrar... Ja saps que en aquests afers, a més, m'he d'organitzar pel meu compte perquè els de casa no en volen saber res: jo ja em veia tres dies fent de cicerone d'uns elements tibats, savis i pedants. Però l'home se'n va recordar i em va trucar, precisament, quan em disposava a sortir de casa per anar a Lleida a participar en una mena de Segon Col.loqui Pedrolo.

L'Isaacson, que per telèfon semblava més gran del que és, es va fer càrrec de les meves excuses, tot i que em va semblar que se sentia força desemparat, ja que esperava que li organitzés el seu periple barceloní.

Vaig intentar ficar el cap sota l'ala i oblidar-me d'ells, però, finalment, el divendres, cap a quarts d'onze, els vaig trucar a la residència amb l'esperança que ja haguessin aixecat el vol. Però no va ser així i em va contestar una veu fresca, de dona. Era la Beatriz, una noia realment

notable. Després s'hi va posar ell i vam quedar que els passaria a buscar.

Ja havien estat a Montjuïc, a la Miró, al Picasso, i els feia il·lusió veure la ciutat des del Tibidabo. Ja saps que és una muntanya per la qual sento certa debilitat, i no vaig dubtar. Hi vam anar, vam passejar, i després vam baixar a dinar al Port Olímpic, a l'aire lliure, en una de les sensacionals terrasses que des del 92 s'omplen de gom a gom i fan dir als amos d'altres restaurants que hi ha molta crisi perquè no s'adonen que el públic ha canviat d'escenari, com els petits botiguers que no comprenen que els súpers, hipers i macros se'ls han cruspit la clientela.

Els dos membres d'aquesta parella, tan desigual d'aspecte, però tots dos molt savis i brillants, van resultar ser ben agradables i molt més senzills del que feia preveure el seu curriculum. Vam coincidir en moltes coses i en moltes d'altres vaig parar l'orella perquè el món del pensament no és el meu fort. El fotut és que em van deixar uns deures per fer...

M'explico: em van distingir amb l'obsequi de tres llibres d'ell -el d'en Kafka, el de la indústria cultural i els poemes del món Borges- i dos d'ella -el d'un tal Senillosa, afrancesat, valencià/català de formació castellana, i un altre estudi sobre un romance-... Si vull quedar com un senyor, els he de llegir tots cinc i escriure'ls per comentar-los, cosa que penso fer aquests dies. I això suposa entrar en un món prou apartat de la narrativa intuïtiva, que és el meu, en què em moc amb prou dificultats, atès el meu poc esperit crític. Si et confesso que no havia llegit mai un llibre de filosofia sencer, i que la major part de vegades em rellisquen els textos filosòfics més curts, publicats en revistes, comprendràs que ara em trobi en una situació complicada. Me'n sortiré com podré. He pres nota d'alguna reflexió prou clara per intuir el sentit de la cosa, però suaré la cansalada per quedar convincent. I pel que fa a la seva poesia, no puc valorar-la. És difícil. Aquests anys de celebracions, quan em cau la bava recitant tot allò de les vinyes verdes vora el mar, vosaltres no sabeu què és guardar fusta al moll, i a cal fuster hi ha novetat, etc., no sé com posar-m'hi amb coses com aquestes:

La única sustancia
 conjuga
 la multiplicidad de lo único.
 Lo único en lo Uno,
 lo Uno refractado en lo Múltiple.

Em sembla que em trobo davant alguns textos dels nostres amics del Cafè Central -de Víctor Sunyol o Carles Hac Mor, per exemple-, d'aquells que s'accepten perquè veus que experimenten en un nivell de literatura submergida.

Si encara no els he escrit la carta que els dec és que necessito molta tranquil.litat i temps per llegir els seus llibres. Ja en porto tres i mig dels cinc. Si quan hagin rebut la meva carta te'n parlen, serà curiós saber quin comentari et fan, en pla de tafaeria.

Aquests dos últims mesos han estat força intensos pel que fa a treball, ja que he enllestit dos llibres: una novel.la per a adolescents que m'havien encarregat, que he titulat **Dèlia i els ocells** -ja el tenen a l'editorial- i un llibret que em falta revisar -ho faré passat festes, per allò que és pecat fer-ho aquests dies- que en principi porta el títol tan horrorós d'**Un mico xerraire**, que voldria canviar així que en trobi un altre que soni millor i hi pugui encaixar.

Acabo de passar dos dies a Salamanca, per feina. Curiós, oi? Ja hi vaig ser, també, dos dies a finals d'octubre: despeses pagades i alguna.pela de propina. Unes bibliotecàries van descobrir els meus llibres traduïts al castellà, van observar que els joves lectors se'ls empassaven bé i em van contractar per fer un número de circ. Així, el dia 29 d'octubre, quan acabàvem la sessió amb els nens, van entrar a la sala una parella de mafiosos -una japonesa autèntica i un gàngster de mentida- i se'm van emportar en un cotxe amenaçant a tort i a dret amb les seves eines de treball. Durant un mes i mig els nens, amb l'ajut d'un actor de teatre que s'ha fet passar per detectiu professional, han seguit pistes, han rebut missatges, han interceptar cartes, fins que van localitzar-me a La Vellés, a 14 qm. de Salamanca. Aquests dies,

quan hi he tornat -vestit amb la mateixa roba de quan em van segretar, per no aixecar la llebre-, em van portar en un vell casalot tronat i mig abandonat, en el qual em van alliberar, finalment!, una quarentena de vailets amb els seus mestres, cosa que va provocar que els dos segrestadors, que tenien un cotxe engegat a la porta, fugissin com si els empaités el diable. Sort que van poder fugir, perquè si se'ls cala el vehicle, els nanos anaven tan carregats de mala bava que els hi haurien fet mal. I no faig broma, ara! Vam tornar plegats a la ciutat, ben emocionats, i aquella mateixa tarda, a la biblioteca, vam celebrar el meu alliberament amb un col.loqui, una sessió de titelles, un refrigeri i intercanvi d'obsequis. Una conya divertida, tot i que ja sóc massa gran per repetir-la en d'altres ocasions.

Ara et faig cinc cèntims de Lleida. Dins el marc del premi Josep Vallverdú d'assaig, cada any fan una setmana d'actes, i els d'aquest any es van dedicar a Pedrolo. El primer dia, en Sala Valldaura va presentar la conferència de Jordi Coca; el segon dia, jo vaig presentar la d'en Xavier Garcia; el tercer, no sé qui va presentar Jaume Fuster, i el quart, la de Vicenç Villatoro no es va arribar a celebrar, perquè en Villatoro imagino que passa de Pedrolo. Sembla que també en va passar força en Coca, ja que l'endemà la gent de Lleida estaven força descontents perquè el nostre amic no havia preparat res a fons i se'n va sortir de qualsevol manera. En canvi, en Garcia va fer un treball molt extens, profund, interessant i força nou, basat en les investigacions que fa a partir del recull de cartes. M'han dit que en Jaume Fuster també va estar a un bon nivell.

L'anada a Lleida em va servir per entrar en contacte amb l'editor Pagès, a qui en Garcia li havia recomanat l'edició d'un nou recull de bonsais que he titulat **El jardí de Lil.liput**. Ens vam posar d'acord el dia 15 de novembre i avui, 19 de desembre, ja he rebut els exemplars que em corresponen. Ha estat realment un rècord en l'edició d'un llibre meu.

No recordo si t'havia parlat en alguna ocasió de la difícil gestació de **Misteri de reina**. En tot cas, va aparèixer abans de la teva última estada entre

nosaltres, i això devia fer que te'n parlés com d'un fet que ja coneixies. Ha estat un llibre que ha passat totalment desapercebut i al magatzem de Tres i Quatre n'hi deu haver muntanyes. Això no té res a veure amb l'escassetat d'exemplars que vam rebre els autors. Així que en tingui algun ja te'l faré arribar. Segons els crítics, no valia la pena que la gent de l'Ofèlia s'hi matés i es discutís tant com vam fer. És una parida que ve de lluny i en la realització de la qual va intervenir activament el pobre Quim Soler. Em penso que vam arribar a enllestir-lo ben bé com a homenatge a ell, ja que el seu conte, que parlava de la mort amb una gran clarividència i d'una manera escruixidora, era un dels que se salven del recull. Quan el rebis, ens podríem jugar alguna cosa que no endevines quin és el meu. Fet?

Em faig càrrec de tot el que m'expliques de les dificultats que trobes amb la gent de can 62. Per si t'ha de servir de consol, et puc dir que sembla que ells, ara, també les passen molt magres. S'havien acostumat a ser els reis i ara han de fer marxa enrera en moltes qüestions. Els costa moltíssim vendre qualsevol tipus de novel·les. No parlem ja de llibres de poesia. De cara a fer més rendible l'empresa han hagut d'estrényer el cinturó a tots nivells. Ningú no es deu atrevir a jubilar en Castellet, que és de l'antiga escola, i ara han fitxat l'Oriol Castanys, antic director d'**El Temps** i, actualment, director literari d'Empúries, ja que aquesta editorial i 62 s'han fusionat. La competitivitat actual fa que trontollin els fonaments de qualsevol empresa i això que en diuen racionalització, que no és res més que una manera de treure el màxim de suc de tothom, és un pas indispensable per evitar la desaparició. Un pas que, pel camí, deixa tot de víctimes.

I, ara, anem pel que et dec. L'adreça de l'Antoni Serra, segons m'ha dit en Jaume Fuster, és la de sempre: La Tanca de Baix, n. 18, 07013-Palma de Mallorca.

I el preu de cada un dels nou volums del Diccionari Etimològic d'en Corominas és de 8.250 pessetes. L'ha editat Curial. Ara que hi estàs en tractes, potser els podries demanar un preu especial. També són els editors de

la Revista de Catalunya. En efecte, la vaig comprar fins al n. 71, però vaig deixar de fer-ho perquè m'adonava que no en llegia ni un sol article sencer. És una revista per guardar i consultar. El que passa, però, quan necessites mirar un article, és que no saps en quin número el pots trobar.

El meu cas, que en altres èpoques era normal entre professionals, s'està extingint. Mira, a casa, cada dia entren tres diaris: l'Avui, perquè en sóc subscriptor; El País, que és el diari del meu fill i, des que va desaparèixer el Diari de Barcelona sense que ningú el plorés, m'he acostumat, també, a La Vanguardia, amb els suplementos dominicals que són gairebé com un llibre. Revistes: El Temps, Serra d'Or, Cultura, Cavall Fort, Tretzevents, Víbora i Cimoc (de còmics), Ausona, El Truc, El 9 Nou, Lletra de canvi... També entren, de la mà del meu fill: Investigación y Ciencia, i una pila de coses d'arquitectura i informàtica, i d'altres que ara no recordo, a part dels butlletins d'Acció Cultural del País Valencià, Omnium Cultural, Orfeó Català, PEN, AELC, Bromera i els que em descuido. I no parlem dels llibres: en llegeixo una petita part dels que compro. Total: una increïble muntanya de paperassa que només arribo a ensumar. El dia que decideixi comprar només allò que em veig amb cor de llegir, la indústria editorial del país se'n va a fer punyetes.

Els metges i advocats que abans lluien de biblioteca, ara es dediquen a col·leccionar videos. Per sort, encara no m'ha tocat, encara, aquesta guillardura, però si m'arriba, la indústria editorial del país se'n va a fer punyetes. De vegades tinc l'absurda sensació que, si plego, tot s'ensorrarà.

Ahir, en una cerveseria de Gràcia, regentada per un anglès que fabrica in situ la seva cervesa, vam celebrar el cinquè aniversari de **Cafè Central**. Va fallar molt poca gent. Ningú no s'ho va voler perdre. I en Toni, content per l'èxit de la convocatòria, imagino que va carregar les piles per a cinc o deu anys més. És admirable el seu esforç en hores de feina i diners. Estic convençut que li costa pela llarga de la butxaca, en especial, la col·lecció de poesia Jardins de Samarcanda per a mantenir la qual necessitava uns cinc-cents subscriptors i em penso que ni tan sols arriba al centenar. Tot això li costa

més diners que si hagués d'educar, vestir i alimentar una família nombrosa...

Un altre dia et parlaré de la temporada teatral, que té moltes coses i la major part molt bones.

Plego, per avui, que els Isaacson m'esperen.

Una abraçada ben forta per a tots plegats i, aprofitant l'avinentsa, Bon Nadal i millor 1995,

